Zemská komise opatřovala si dosud peněžní prostředky pro své potřeby jednak sbírkami dobročinnými, jednak subvencemi státu, země a jiných činitelů veřejných, ze kterých zapravovala také výdaje na tyto děti, které měla dosud v péči své vlastní; bude zajisté účelnějším, když částky, připadající na tento úkol poskytnou se k tomu účelu přímo okresním.

Z důvodů těch žádáme, po dohodě s Českou zemskou komisí pro péči o mládež v Praze, aby okresní komise vzaly na sebe v obvodu svého působení budoucně úkol pečovati za součinnosti poručenských a opatrovnických soudů a okresních výborů o všechny děti osiřelé a opuštěné, které nevyžadují zvláštní péče v odborných ústavech a mohou tedy ponechány býti za jejich dozoru a podpory péči řádných rodin neb místních ústavů, jako jsou sirotčince, domoviny, ochranovny a útulky, jež by okresní komise za tím účelem také zřídily, vydržovaly a spravovaly, pokud ich v okresu dosud není.

Ministerstvo sociální péče jest také ochotno postarovati v mezích svých prostředků jednotlivým okresním komisím přiměřené podpory k obstarávání tohoto úkolu, a povoliti jim dle potřeby též přiměřené subvence na zřízení potřebných ústavů, jichž péči svěřovaly by se děti takové trvale neb dočasně pokud by je v řádných rodinách opatřiti nebylo možno. Žádosti za povolení těchto subvencí třeba podávati a dožádat způsobem vyznačeným v poučení, které vydáno bylo výnosem ministerstva sociální péče ze dne 22. III. 1919 čís. 554/I.

Odbor II.

Péče o válečné invalidy.

Zákon ze dne 20. února 1920, č. 142. o požitcích válečných poškozenců.

(Vyhlášen v částce XXXI. Sb. z. a n. dne 16. března.)

I. *Osoby, které mají nárok na požitky.*

§ 1.

Váleční poškozenci světové války (§ 1. zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n.) mají nárok na požitky z pokladny státní podle ustanovení tohoto zákona.

Podmínkou nároku na důchod je státní občanství v Československé republice.

§ 2.

Nárok na požitky přísluší válečnému poškozenci, jehož roční příjem není větší nežli Kč. 4000.—; je-li však vyšší jeho příjem menší, nežli součet 4000 Kč. a důchodu (§ 6.), jenž by válečnému poškozenci jinak příslušel, jest mu přiznati důchod v částce, doplňující tento součet.

Do příjmu se započítává příjem všech osob, k jejichž výživě válečný poškozenec podle zákona jest povinen přispívat a jež s ním bydlí ve společné domácnosti.

Příjem válečného poškozence a osob, uvedených v odst. 2., plynoucí z činnosti hospodářsky nesamostatné, započítává se pouze polovičkou.

§ 3.

Žijí-li s válečnými poškozenci ve společné domácnosti osoby, k jejichž výživě válečný poškozenec podle zákona jest povinen přispívati a skutečně přispívá, zvyšuje se částka, uvedená v § 2., o 10% za každou jednotlivou takovou osobu, nejvýše však o Kč 2000 ročně.

§ 4.

Válečný poškozenec, jemuž byly uděleny licence (koncese) ku provozování biografu, místo třídní loterie, trafika nebo podnik, jenž nařízením ministra sociální péče bude prohlášen za rovnocenný, má nárok na důchod pouze tenkrát a potud, když a pokud příjem z těchto podniků nepřevyšuje důchodu, jenž by mu podle tohoto zákona příslušel. Totéž platí obdobně o příjmu z výslužných anebo zaopatřovacích požitků, příslušejících válečnému poškozenci od státu, země, kraje, obce nebo veřejného fondu, nabyl-li válečný poškozenec těchto požitku před nebo se vznikem nároků na důchod podle tohoto zákona.

Válečný poškozenec, jenž byl přijat do služeb státu, země, kraje, obce nebo veřejného fondu, neb nějakého jejich podniku, jakož i do služeb soukromých drah za týchž pracovních podmínek, za jakých jsou přijímáni jiní zřízenci téže kategorie služební, má po dobu, po kterou má požitky z tohoto služebního poměru, nárok jenom, je-li aspoň z 50% neschopen k výdělku; v tomto případě přísluší mu polovice důchodu, jenž by mu jinak podle tohoto zákona příslušel. Při tom platí o příjmu z tohoto služebního poměru obdobně ustanovení § 2. odst. 3. tohoto zákona.

§ 5.

Ve prospěch válečných poškozenců úplně oslepých nebo úplně neschopných výdělku a odkázaných na pomoc třetích osob, může ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem financí povoliti v jednotlivých případech výjimky z ustanovení §§ 2. a 4.

II. *Požitky.*

§ 6.

Požitky jsou:

a) důchod invalidní;
b) důchod vdovský;
c) důchod sirotčí;
d) důchod předkův.

a) *Důchod invalidní.*

§ 7.

Invalida (§ 1. lit. *a)* zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n.), jehož výdělečná schopnost byla snížena aspoň o 85%, má nárok na plný důchod invalidní, jenž činí Kč 1800.— ročně.

§ 8.

Při menší ztrátě výdělečné schopnosti vzniká invalidovi nárok na částečný důchod invalidní, odpovídající ztrátě výdělečné schopnosti odstupňované 10% a to tak, že při snížení výdělečné schopnosti aspoň o 75%, ale méně než 85%, vzniká nárok na 80% plného důchodu invalidního, při snížení vý-

dělečné schopnosti aspoň o 65%, ale méně než 75%, na 70% plného důchodu invalidního a tak dále sestupně vždy o 10% až při snížení výdělečné schopnosti aspoň o 20%, ale méně než 25% vzniká nárok na 20% plného důchodu invalidního. Ztráta výdělečné schopnosti nedosahující 20% nezakládá nároku na důchod invalidní.

§ 9.

Invalidům, kteří jsou tak bezmocni, že potřebují stále cizí péče, může ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem financí zvýšiti základní invalidní důchod až o 50%, v případech zvláštního ohledu nutných, zejména při invalidech úplně oslepłých, až o 100%.

§ 10.

Invalidovi přísluší příplatek 10% k základnímu důchodu (§§ 7. a 8.) za každé nezaopatřené dítě do 16 let, pokud invalida pečuje o jeho výživu. Jde-li o dítě, které pro chorobu duševní nebo tělesnou není schopno se živiti, přísluší tento příplatek i přes 16. rok, nejdéle však do 21 let.

Provdání dcery jest považovati za zaopatření její.

§ 11.

Onemocní-li invalida následkem události, zakládající nárok na důchod invalidní, může vyžadovati, aby mu na státní náklad byly poskytnuty lékařská pomoc a léky; místo toho může být odevzdán k léčení na státní náklad do léčebného ústavu.

Po dobu ošetřování v léčebném ústavě odpočívá nárok na důchod invalidní, rodině invalidově přísluší však polovice jeho důchodu. Totéž právo vzniká rodině invalidově, je-li invalida umístěn na státní náklad v nějakém ústavě ke školení.

Žije-li invalida ve společné domácnosti s manželkou a dětmi, přísluší nárok ten manželce.

Je-li manželka od muže odloučena nebo není-li již na živu, dlužno přiznati nárok dětem, s nimiž invalida žije ve společné domácnosti.

Je-li invalida odloučen od manželky a dětí, které sdílejí domácnost s matkou, připadá nárok manželce až do výše alimentačního příspěvku manželova.

Manželka od invalidy z vlastní viny odloučená nároku nemá.

Manželce jest na roveň postavena družka za předpokladu § 15. tohoto zákona.

§ 12.

Byl-li invalida v době onemocnění (§ 11.) pojištěn pro případ nemoci, a dostalo-li se mu od nemocenské pokladny, jejímž byl členem, dávek podle zákona o pojištění dělníků pro případ nemoci, nebo podle stanov pokladny, může nemocenská pokladna vyžadovati na státu náhradu nákladů takto vzniklých, bylo-li onemocnění hlášeno nemocenské pokladně ve třech letech po vyhlášení tohoto zákona.

b) *Důchod vdovský.*

§ 13.

Důchod vdovský přísluší vdově po padlém anebo zemřelém manželu, u něhož jsou splněny podmínky § 1. lit. *a)* zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199, sb. z. a n. a za těchže podmínek manželce manžela nezvěstného a vdově po invalidovi nebylo-li zjištěno, že smrt jeho nastala z jiného důvodu, nežli jest

naznačen v uvedeném ustanovení zákonném, a byl-li sňatek uzavřen před událostí, zakládající nárok na důchod invalidní.

§ 14.

Nárok na důchod vdovský přísluší však i vdově, která později ve svazek manželský vstoupila:

a) byl-li v té době invalida aspoň z 80% neschopen výdělku,

b) vstoupil-li invalida ve svazek manželský před dokonaným 30. rokem, anebo v pěti letech po zjištění invalidity a

c) trvalo-li manželství aspoň jeden rok, anebo bylo-li dříve přerušeno náhodnou smrtí manželovou.

Ministr sociální péče se zmocňuje, aby v dohodě s ministrem financí také v jiných případech hodných uznání přiznal vdově nárok na vdovský důchod.

§ 15.

Nárok na vdovský důchod má — není-li tu vdovy — i družka, žila-li s mužem (§ 13.) aspoň jeden rok nepřetržitě, nežli nastala událost, zakládající nárok, anebo nežli muž nastoupil službu vojenskou. Z více družek má nárok na důchod jen poslední.

§ 16.

Ministr sociální péče může nařízením odstupňovati důchod vdovský podle výdělečné schopnosti vdoviny podle obdoby §§ 8. a 9. tohoto zákona.

§ 17.

Plný vdovský důchod činí Kč 600 ročně.

Vdově, jež je zcela neschopna k výdělku, nebo překročila 55. rok věku svého, přísluší příplatek Kč 120 ročně.

§ 18.

Nezila-li vdova s manželem v době jeho úmrtí ve společné domácnosti, nesmí důchod vdovský převyšovati částky, kterou manžel byl by povinen přispívati na její výživu.

§ 19.

Provdá-li se vdova nebo družka, požívající důchodu vdovského, pozbývá tohoto důchodu, obdrží však odbytné v trojnásobné výši ročního důchodu.

Vdově čítající 50 let vzniká nárok na odbytné teprve jeden rok po novém sňatku, žije-li v této době ještě s druhým manželem ve společné domácnosti.

c) *Důchod sirotčí.*

§ 20.

Důchod sirotčí přísluší nezaopatřeným dětem padlého, nedokonavším 16 let, zemřelého a nezvěstného otce, u něhož jsou splněny podmínky § 1. lit. *a)* zák. ze dne 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n., a dětem zemřelého válečného poškozence, nebylo-li zjištěno, že smrt jeho nastala z jiného důvodu, než jest naznačen v uvedeném ustanovení zákonném, a byly-li děti počaty před událostí, zakládající nárok na důchod.

Jde-li o dítě, které pro chorobu duševní nebo tělesnou není schopno se živiti, může ministr sociální péče v dohodě s ministrem financí povoliti výplatu důchodu i přes 16. rok, nejdéle však do 21 let.

Provdá-li se sirotek, jest to považovati za zaopatření jeho.

§ 21.

Na důchod sirotčí mají za týchž podmínek nárok také děti nemanželské, byly-li počaty před událostí, zakládající nárok.

Týž nárok mají také děti, které byly před zmíněnou událostí adoptovány.

§ 22.

Bylo-li dítě odevzdáno veřejným úřadem nebo se svolením poručenského úřadu do ústavu, v němž se mu dostává zaopatření, jest důchodu sirotčího použíti k úhradě nákladů s vydržováním v ústavu spojených.

§ 23.

Důchod sirotčí činí pro jedno dítě Kč. 300 ročně, pro každé další dítě, žijící v téže domácnosti, Kč. 252 ročně.

Sirotkům, ztrativším oba rodiče, nebo matkou zcela zanedbaným, zvyšuje se důchod o 50%.

§ 24.

Důchod vdovský a sirotčí dohromady nesmí převýšiti Kč. 1800 ročně. Kdyby důchody převyšovaly tuto částku, jest důchod sirotčí stejnoměrně snížiti.

d) *Důchod předků.*

§ 25.

Není-li vyplácen důchod vdovský či sirotčí, nebo nedosahují-li důchod vdovský a sirotčí Kč. 1800 ročně, mají na nevyčerpanou částku s obmezením uvedeným v odst. 3., nárok rodiče osoby, uvedené v § 20., pokud jsou výdělku neschopni, přispívala-li osoba ta podstatně k jejich výživě, nebo lze-li důvodně za to míti, že by tak učinila, kdyby byla na živu.

Nejsou-li rodiče na živu, přechází nárok na další předky, při čemž bližší předkové mají přednost před vzdálenějšími.

Jednotlivý důchod osob, uvedených v odst. 1. a 2., činí nejvýše Kč 300 ročně.

III. *Řízení.*

§ 26.

Nárok na důchod jest ohlásiti u okresního úřadu pro péči o válečné poškozence, příslušného podle místa bydliště poškozencova: v okresích, kde takový úřad není ještě zřízen, jest jej ohlásiti u politického úřadu první stolice.

Váleční poškozenci, kteří bydlí mimo oblast čsl. republiky, jsou povinni ohlásiti nárok svůj zemskému úřadu pro péči o válečné poškozence v Praze prostřednictvím příslušného zastupitelského úřadu československé republiky v cizině.

O důchod invalidní nemusí se hlásit váleční poškozenci, kteří se přihlásili ku prohlídce lékařské, nařízené podle § 3., odst. 2. zák. ze dne 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n., nařízeními vlády republiky československé ze dne 23. dubna 1919, č. 224 a ze dne 29. října 1919, č. 575. sb. z. a n.

§ 27.

Byl-li nárok ohlášen u nepříslušného úřadu, je tento úřad sice povinen co nejrychleji předložiti jej příslušnému úřadu, ale poškozenec nemá nároku na náhradu, byla-li nesprávným podáním zmeškána promlčecí lhůta uvedená v § 28.

§ 28.

Nárok, jenž je dán již v době vyhlášení zákona, jest přihlásiti do jednoho roku od vyhlášení tohoto zákona.

Vznikla-li událost, nárok zakládající, po vyhlášení tohoto zákona, jest nárok přihlásiti do jednoho roku od vzniku události.

Nebyl-li nárok v těchto lhůtách přihlášen, zaniká.

§ 29.

Po uplynutí tří let od vyhlášení tohoto zákona nemůže válečný poškozenec nově uplatňovati nárok na něm založený, mimo případy §§ 2. a 4., odpadne-li důvod, pro nějž zprvu nároku neměl nebo nároku později pozbyl.

Pro osoby, které v době vyhlášení tohoto zákona prokázatelně beze své viny a proti své vůli meškaly mimo obvod československé republiky, prodlužuje se lhůta k ohlášení nároku o dobu, která uplynula mezi vyhlášením tohoto zákona a jejich návratem do území československé republiky, nejdéle však na deset let od vyhlášení zákona.

Zhorší-li se podstatně zdravotní stav válečného poškozence následkem události, zakládající jeho nárok na důchod invalidní, může válečný poškozenec požadovati přiměřené zvýšení svého důchodu, nejdéle však v době deseti let od přiznání prvotního důchodu.

§ 30.

Důchod vyměří, přizná a poukáže Zemský úřad pro péči o válečné poškozence.

Důchody, na něž nárok je dán již v době, kdy zákon nabude účinnosti, přísluší od tohoto dne; vznikla-li okolnost, nárok zakládající, po tomto dni, přísluší důchody od prvního dne měsíce následujícího oné okolnosti.

Důchod je splatný v měsíčních lhůtách. Nároku na úrok z prodlení důchodce nemá.

§ 31.

Zemský úřad jest oprávněn, kdykoli znovu prozkoumati podmínky důchodu a může pak zastaviti důchod úplně nebo částečně:

a) odpadly-li nebo změnily-li se podmínky, za nichž důchod byl přiznán a vyměřen;

b) odmítl-li důchodce bezdůvodně odebrati se do nemocnice neb ústavu k léčení nebo školení nařízenému Zemským úřadem, nebo přijmouti zaměstnání, uvedené v § 4. tohoto zákona;

c) odebral-li se důchodce do ciziny beze svolení Zemského úřadu; v takovém případě může Zemský úřad místo dalšího důchodu vyplatiti mu odbytné ve výši trojnásobného ročního důchodu, svolí-li k tomu dočasný nositel zaopatření chudinského. Ministr sociální péče se zmocňuje, aby nařídil přísnější opatření oproti důchodcům, odebravším se do států, jež přísněji nakládají se svými důchodci, kteří se přestěhují do území československé republiky;

d) byl-li důchod zkapitalisován;

e) byl-li důchodce trestním rozsudkem zbaven volebního práva do obcí. Ministr sociální péče může v dohodě s ministrem financí poskytnouti nevinné rodině důchodcově k její žádosti polovici jeho důchodu.

Důchodcové jsou povinni každou změnu ve svých poměrech, jež se dotýká podmínek, za nichž důchod byl přiznán a vyměřen, oznámit ihned Zemskému úřadu, a ručí za škodu vzniklou opomenutím této povinnosti.

§ 32.

Ministerstvo sociální péče může k návrhu Zemského úřadu povoliti částečnou neb úplnou kapitalisaci duchodu, svolí-li k tomu dočasný nositel chudinského zaopatření a — jde-li o nezletilce — příslušný soud poručenský.

Kapitál je stanoviti podle zásad pojistně-matematických; povolená částka nesmí býti vyšší, nežli desetinásobný roční důchod.

Bližší ustanovení o způsobu, jak při kapitalisování důchodu jest postupovati, vydá ministr sociální péče nařízením.

§ 33.

Zemský úřad vydá osobě, jež se o důchod ucházi, písemný výměr, zda-li jí důchod přiznává, čili nic. V kladném případě jest ve výměru udati výši přiznaného důchodu.

Rovněž o opatřeních podle § 31. tohoto zákona jest vydati výměr.

Rozhodnutí Zemského úřadu budiž ve výměru odůvodněno.

§ 34.

Výměr jest doručiti doporučeně osobě, jíž se týká, pokud se týče zákonnému zástupci jejímu. Válečným poškozencům, bydlícím v cizině, doručí se výměr prostřednictvím příslušného zastupitelského úřadu československé republiky v cizině.

§ 35.

Do výměru jest možno stěžovati si k ministerstvu sociální péče; stížnost jest podati ve lhůtě 60 dnů ode dne, kdy výměr byl doručen, u okresního úřadu pro péči o válečné poškozence neb u politického úřadu první stolice, nevstoupil-li v okrese ještě v činnost okresní úřad pro péči o válečné poškozence, případně u příslušného zastupitelského úřadu československé republiky v cizině.

Stížnost není dovolena do výměru o důchodu invalidním, pokud se týká procenta výdělečné nezpůsobilosti, stanoveného podle nálezu prohlídkové komise okresní nebo zemské (§ 3. odst. 2. zák. z 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n., § 6. nařízení vlády republiky československé ze dne 23. dubna 1919, č. 224, sb. z. a n. a § 3. nařízení vlády republiky československé ze dne 29. října 1919 č. 575 sb. z. a n.).

§ 36.

Důchody, přiznané podle tohoto zákona, mohou býti zabaveny pouze:

a) pro zálohy a zápůjčky, poskytnuté na ně důchodci státem, zemí, okresem, obcí, veřejným fondem neb institucí, kterou ministr sociální péče pověří poskytováním záloh anebo zápůjček;

b) až do polovice pro nároky na zákonnou výživu.

§ 37.

V případech § 36. může býti důchod také zcela, pokud se týče do polovice postoupen. Jinak nemá právního účinku ani postup, ani jakékoli právní jednání, omezující právo důchodcovo na důchod.

§ 38.

Požívání důchodů, přiznaných podle tohoto zákona, nemá následků, spojených s opatřením chudinským.

§ 39.

Podání, protokoly, výměry, kvitance a doklady, jichž je třeba k uplatňování nároků podle tohoto zákona a ku provádění jeho, jsou osvobozeny od kolků a poplatků. Osvobození dokladů je však toliko podmínečné, pokud slouží výhradně jen tomuto zákonnému účelu.

IV. *Ustanovení přechodná a závěrečná.*

§ 40.

Ode dne, kdy důchodci přiznán jest důchod podle tohoto zákona, nepřísluší mu nižádný jiný důchod, vzniknuvší podle dosavadních ustanovení na základě událostí ve smyslu § 1. zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n., a nepřísluší jemu ani příslušníkům jeho nárok na státní vyživovací příspěvky podle zákona ze dne 23. září 1919, č. 530 sb. z. a n. či přípřatky podle zákona ze dne 28. března 1918, č. 119 ř. z., anebo podle zákona uherského článku XV. z roku 1915.

Vyživovací příspěvky a přípřatky, dlužno vypláceti důchodci a jeho příslušníkům za dobu od počátku působnosti tohoto zákona (§ 45) až do přiznání důchodu, jest je však zúčtovati na přiznaný důchod. Tím se mění ustanovení §. 4. zák. o státním příspěvku vyživovacím ze dne 23. září 1919 č. 530. sb. z. a n., § 2. zákona ze dne 28. března 1918, č. 119. ř. z., a § 7. zákona uherského článku XV. z roku 1915.

§ 41.

Válečným poškozencům (§ 1. lit. *a*) zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199. sb. z. a n.), majícím zaopatřovací požitky vojenské podle dosavadních ustanovení, zastaví se požitky, nepřihlásí-li se nejpozději do tří měsíců od vyhlášení tohoto zákona k lékařské prohlídce, stanovené nařízením vlády republiky československé ze dne 23. dubna 1919, č. 224. sb. z. a n., pokud se týče ze dne 29. října 1919, č. 575. sb. z. a n.

§ 42.

K základním důchodům, vyměřeným podle tohoto zákona v §§ 7., 8., 17., odst. 1., 23. a 25. jest vypláceti až do 31. prosince 1920 přirážku ve výši 50%.

Ministr sociální péče se zmocňuje, aby tuto přirážku dříve snížil, nebo zastavil, změní-li se poměry drahotní.

§ 43.

Obce jsou povinny spolupůsobiti při provádění tohoto zákona.

Všechny osoby fysické i právnické jsou povinny poskytnouti úřadům a jejich zřízencům vyžádané zprávy, jichž je třeba ku provedení tohoto zákona.

Kdo této povinnosti nevyhoví, bude potrestán politickým úřadem na penězích až do 3000 Kč nebo vězením až do 6 neděl.

Není dovoleno užíti zjištění hospodářských a rodinných poměrů osob, uplatňujících nárok na důchod, k účelům jiným než podle tohoto zákona.

§ 44.

Zákon tento nevztahuje se na vojenské gážisty, poddůstojníky z povolání a jejich příslušníky a pozůstalé.

§ 45.

Zákon tento nabude účinnosti dnem 1. května 1920.

§ 46.

Ministru sociální péče se ukládá, aby jej v dohodě s ministrem financí a vnitra provedl.

Tusar v. r. T. G. Masaryk, v. r. Dr. Winter v. r.

Péče bytová.

Zákon ze dne 6. února 1920, čís. 92, kterým se povoluje další státní podpora stavebního ruchu.

(Vyhlášen v částce XVIII. sb. z. a n. dne 24. února 1920.)

§ 1.

Na podporu staveb domů s malými byty podle zákona ze dne 23. května 1919, čís. 281 Sb. z. a n., povoluje se další částka 25,000.000 K, z níž lze podporovati také stavby zahájené roku 1920 v městech a na venkově.

Částku, kterou jest podle § 2 zmíněného zákona zařaditi do rozpočtu budoucích let, jest přiměřeně zvýšiti.

§ 2.

Zemská politická správa může, vykonajíc dříve za součinnosti obce, kde se podnik nalézá, nutná šetření, uložiti držiteli podniku vyrábějícího, dodávajícího nebo dopravujícího hmoty stavební, by podnik provozoval způsobem, hovícím veřejnému zájmu.

Nevyhoví-li tomu držitel podniku ve lhůtě jemu stanovené, jest zemská politická správa oprávněna učiniti všechna potřebná opatření k využitkování podniku ve veřejném zájmu sama, a to zejména tím, že svěří dozor na provozování podniku, nebo provozování samo, veřejné korporaci, neb obecně prospěšnému stavebnímu sdružení, neb jednotlivé osobě, kterou v dohodě s korporací, v jejíž prospěch se opatření děje, zvláště k tomu ustanoví.

Dozorem na provozování podniku pověřená osoba má jmenovitě právo stanoviti cenu výrobků nebo dopravy podle kalkulace skutečných výdajů výrobních se započtením položek amortisačních, úrokových a ziskových, a právo určiti stavební podniky, kterým se musí stavební hmoty dodati.

O převzetí neb odevzdání podniku a náhradě rozhodne zemská správa politická po šetření, provedeném s majetníkem podniku, se zástupci příslušných úřadů a s ostatními zájemníky.

Z rozhodnutí zemské politické správy není odvolání. Pokládá-li se však některá strana rozhodnutím zemské politické správy o náhradě škody za zkrácenou, může žádati do roka ode dne doručení rozhodnutí zemské politické správy, za stanovení náhrady u místně příslušného okresního soudu řízením nesporným, na Slovensku podle uherského zákonného článku XLI z roku 1881. O náhradě útrat platí obdobná ustanovení civilních řádů soudních.